

Interspecifická kompetice a princip kompetičního vyloučení

Radek Michalko

Interspecifická kompetice

- Inhibice jednoho organismu druhým způsobená vzájemnou konzumací společných zdrojů
- Následek je zpomalení nebo zastavení populačního růstu (snížené přežívání nebo plodnost)

Dve úrovně působení intersp. kompetice

- **Ekologický účinek** - podílí se na formování společenstva, dochází ke kompetičnímu vyloučení nebo restrikci niky
- **Evoluční proces** – diferenciací nik a vznik nových druhů

Klasifikace a mechanismy kompetice

Exploatační x Interferenční

- **Exploatační kompetice** – nepřímá interakce mezi jedinci, soutěž ve využívání zdroju

Paramecium caudatum

Paramecium aurelia

Gause 1934

Klasifikace a mechanismy kompetice

Exploatační x Interferenční

- **Interferenční kompetice** – přímá interakce, jedinci aktivně soutěží: napr. souboje

nebo alelopatie
Rana temporaria

Bufo calamita

Klasifikace a mechanismy kompetice

Klasifikace podle Schoener (1993)

- **Konzumacní** – jeden druh konzumací obnovitelného zdroje snižuje jeho dostupnost pro jiný druh (exploatace)
- **Preemptivní** – organismy soutěží o prostor (napr. dutinové ptáci)

Sitta europaea

Psittacula krameri

Strubbe & Matthysen 2009

Klasifikace a mechanismy kompetice

Klasifikace podle Schoener (1993)

- **Kompetice prerustáním** – jeden druh prerustá druhý (sesilní vodní živocichové)

Celleporella sp.

Gappa 1989

- **Chemická** – alelopatie

Klasifikace a mechanismy kompetice

Klasifikace podle Schoener (1993)

- **Teritoriální** – jedinec fyzicky brání ostatním jedincům ve vstupu do určitého prostoru

Peromyscus leucopus

Peromyscus maniculatus

Wolff & spol. 1983

Klasifikace a mechanismy kompetice

Klasifikace podle Schoener (1993)

- **Potkávací** – interakce mezi dvěma jedinci má za následek určité ztráty

Astacus astacus

Aphanomyces astaci

Orconectes limosus

Intrguildová predace

- Guilda je skupina druhu, kteří podobným způsobem využívají stejnou třídu zdroju v prostředí (Root 1967)
- U příslušníku stejné guildy kromě kompetice dochází i k predaci

Alopecosa cuneata

© Pavel Krásenský

www.naturfoto.cz

Pardosa palustris

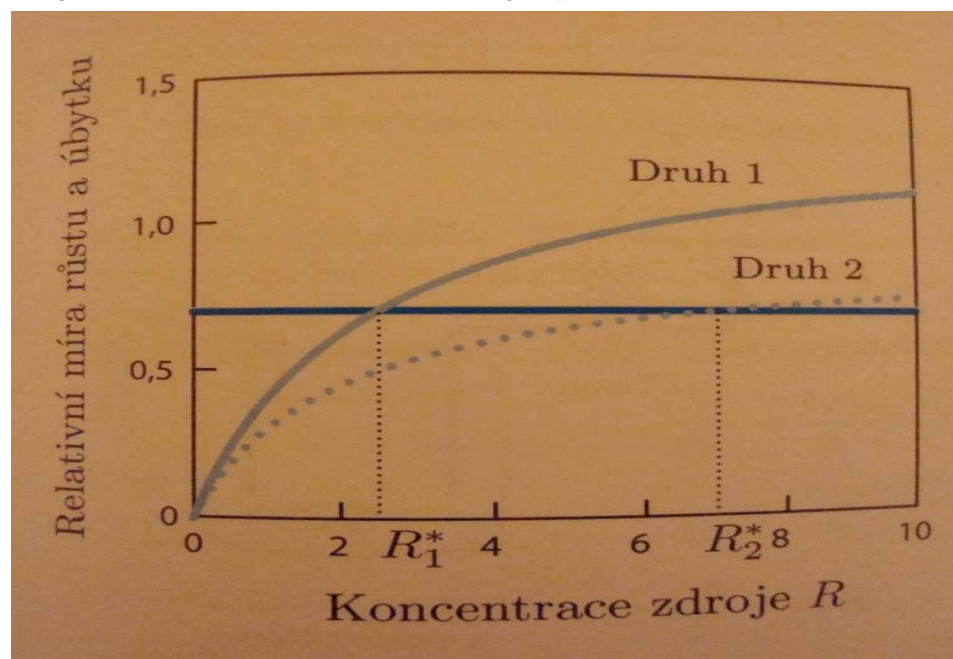
Stefan Solfors, www.eurospiders.com

Rickers & spol. 2006

Zdrojová kompetice

R* pravidlo

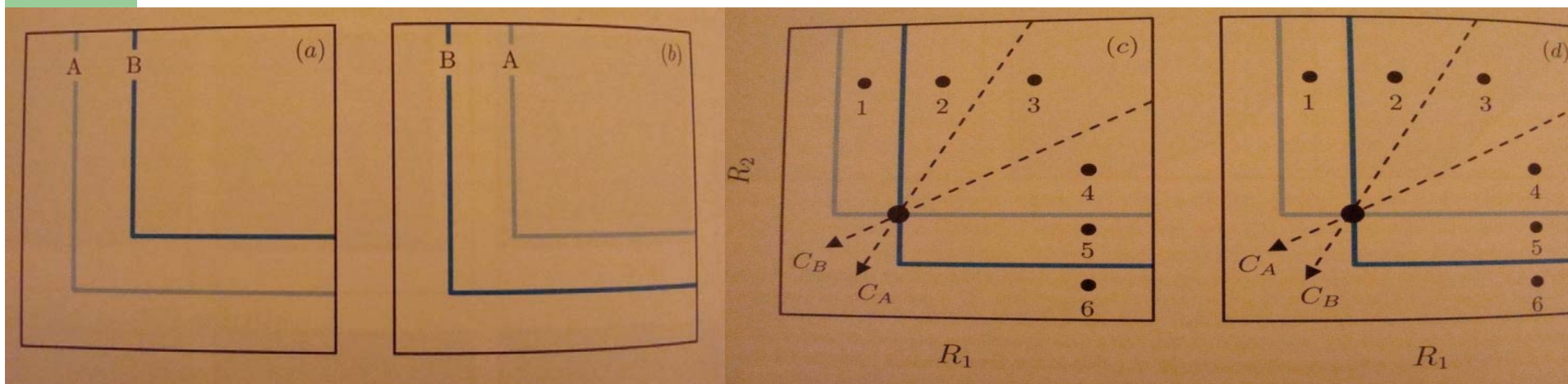
- R* - úroveň, na kterou může každý druh snížit množství limitovaného zdroje v prostředí
- Jestliže více organismů soutěží o stejný zdroj, druh s nejnižším R* by měl vyloučit ostatní druhy (Tilman 1976, 1977)

Zdrojová kompetice

Kompetice o dva zdroje

- Dva zdroje lze zobrazit pomocí dvou nulových izoklin, které jsou na sebe kolmé
- Jeden druh má R^* nižší pro oba zdroje – vítěz kompetice
- **hypotéza o poměru zdroju** - koexistence je možná pouze za předpokladu, že každý z kompetitoru je úspěšnější pro jiný zdroj

Zdánlivá kompetice

- Neprímý mechanismus, který napodobuje účinky kompetice.
- Kompetice o prostor bez nevrátel; sdílená predace
- Nárůst koristi A zvýší početnost predátora, což negativně ovlivní početnost koristi B
- **P* pravidlo**
  - P* je maximální abundance predátora, kterou je daný druh schopen tolerovat. Kompetitivnější druh toleruje vyšší P*

Plodia interpunctella

Venturia canescens

Ephestia kuehniella

Princip kompetičního vyloučení

- Dva druhy se stejnými nároky na prostředí spolu mohou koexistovat pouze za předpokladu, že heterogenita prostředí umožní evoluční posun nik. Pokud je prostředí homogenní a tuto diferenciaci neumožňuje, dojde k vyloučení slabšího kompetitora

Tribolium confusum

T. castaneum

Park 1948

Princip kompetičního vyloučení

Heterogenita prostředí

- Ovlivňuje kompetici a napomáhá koexistenci

„Paradox planktonu“
Hutchinson 1961

